

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Variis Generibus, Causis, Atque Exitu Persequutionum,
Quas pij hoc in mundo peregrinantes patiuntur**

Lens, Jean de

Lovanii, 1578

Variis haereticorum exemplis doctrina superioris capituli illustratur. Cap.
29.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30324

DE VARIIS PIORVM

*Ca. 1. de vti-
litate cre-
dendi.
In cap. 4. ad
Galat. ad il-
lud: Per cha-
ritatē spiri-
tus seruite
inuicem.
In cap. 4. ad
Ephesios.
In cap. 5.
Esaie.*

suscipiatur cordis ianuam claudit, hoc ipsum ad noxios erro-
 res proferendos portas aperit latissimas. Itaque hæreticū
 non dubitauit Aug. eum esse dicere, qui alicuius temporarij
 commodi, & maximè gloriæ, principatusue gratia, falsas
 ac nouas opiniones vel gignit, vel sequitur. D. quoq; Chry-
 sostomus hæres. on matrem affirmat esse principatus cupi-
 ditatem & ambitionem, eamque Galathis sui erroris cau-
 sam docet extitisse. Idemque asserit in epistola ad Ephesios
 scribens, nihil esse, quod sic ecclesiam diuellere queat, atque
 ambitionē dominandi. D. Basilius quosdam abripi dicit in
 contrarias fidei sententias, propter simplicitatem, & vulga-
 rem loquutionem. Alios nec paucos, quod suam multis cupi-
 ant ostentare scientiam, per auiditatem accumulandæ pec-
 unia, perque inanem gloriam. Eamque ob rem referta esse
 cuncta pugnantibus inter sese sententijs, & ijs qui dogmata
 tradant, reclamantia suismet authoribus: quando singuli
 quique obstinatius insistant, suo dogmati tuendo.

*Varijs hæreticorum exemplis, doctrina superioris capituli
 illustratur. CAPVT XXIX.*

*Lib 10. hist.
eccles cap. 1.
& Tripart.
lib. 1. cap. 12.
et lib. 7. c. 2.
Theod. lib.
5. cap. 2.*

ET Arrium quidem presbyterum Alexandrinum, scri-
 bit Ruffinus virum fuisse specie magis & forma, quā
 virtute religiosum, gloriæ verò & nouitatis improbè
 cupidum. Quem proprii sensus amor eousque possederat,
 vt neminem tota ex vetustate censeret dignum, qui secum
 conferretur. Talis igitur cum esset, atque idem in cœtu, &
 ordine presbyterorum, auctoritatem haberet diuinis scri-
 pturas interpretandi: indignissimè tulit in episcopatu sibi Ale-
 xandrum anteponi, inuidiaque stimulis agitur, cœpit dis-
 cordiæ & pugnarum occasiones quærere: eousque sanè, vt
 apostolicæ Alexandri doctrinæ, p. lam etiam refragari non
 vereretur. Atque ex hac veluti scintilla (quoniam statim op-
 pressa non fuit) tantum in Ecclesia Dei exortum incendium
 est, vt pro ea quæ tunc erat eius amplitudine, vix maius esse
 potuisse videatur. Et quia per huius Arrij factionem, misere-
 randum in modum Ecclesiæ vbique membra diuulsa & vis-
 cera dissipata sunt, iusta fuit etiam hic animaduersione per-
 cussus: vt cum alui purgandi gratia secessisset, vniuersa illi,
 cum ipsis incrementis, intestina defluerint. De Valenti-
 no, sic Tertullianus scriptū reliquit: Sperauerat, inquit, epi-
 scopatum

*In lib. cōtra
 Valēimianos*

scopatū Valentinus, quia & ingenio poterat, & eloquio: sed alium ex martyrij prærogatiua, loci potitum, indignatus de Ecclesia Autenticæ regulæ abruptit, (vt solent animi pro prioratu exciti, præsumptione vltionis accendi) ad expugnandam conuersus veritatem, & cuiusdam veteris opinionis semini naetus colubroso, viam delineauit. Montanum quoque Phrigibus ortum, cupiditate nimia primatus accensum, tradunt contrarijs in semetipso locum dedisse spiritibus: ac repente in quodam excessu mentis effectum, ac velut spiritu cælitus actum, proloqui cœpisse noua quædam, & diuersa ab his quæ ex successione Ecclesiæ tradita fuissent. Tacianum etiam, qui Iustini fuerat auditor, magnamque sibi ex arte rethorica gloriam comparauerat: posteaquam ille martyr effectus esset, abscidisse se ab ecclesiasticis aiunt doctoribus; propterea quod arrogantia tumidus, & eloquentiæ opinione supra modum inflatus, proprium maluisset instituire docendi stilum, quàm eum sequi, quem à maioribus accepisset. Ideoque secula quædam inuisibilia, secundum Valentini fabulas introduxisse: nuptias autem, vt fornicationē corruptionemque; pari lege damnasse. Nouatianus Romanæ vrbis presbyter, episcopatum Romanum ambiens, qui non est quod expetebat consequutus, secessionem à Cornelio fecit, & Nouatianorum, quod Græcè dicitur *καταγων*, sectam Romæ constituit, nolens apostatas recipere pœnitentes. Hos enim Ambrosius alloquens, Ideo, inquit, in Ecclesiam non conuenitis, quia per pœnitentiā tributa spes fuerat his qui lapsi sunt, reuertendi: sed hoc prætentum est specie. Cæterum episcopatus amissi dolore succensus Nouatianus, schisma composuit. Ad hunc Nouatianum causantem, quod Romæ inuitus esset ordinatus, Dionisius Alexandrinæ vrbis episcopus, monita saluberrima scripsit, eiusmodi verbis. Nolens ne ad sacerdotium fueris inductus, ita demum ostendes, si volens cesseris. Nam oportuit quiduis etiam hac perpeti gratia, ne discinderetur Ecclesia Dei, neque minus præclarum ex hoc contigisset testimonium, quod noluisset dissidiū inducere, quàm proficisci solet ex eo, si quis recuset simulachris immolare, atque adeo præclarius etiā mea quidem sententia. Si quidem ille vni, propriæque consulit animæ: hic totius Ecclesiæ negotium agit. Tametsi nunc quoque, si persuaseris, si compuleris fratres redire in cōcordiam, plus

Lib. 5. eccle. hist. cap. 16.

Lib. 4. hist. eccle. ca. 29.

Lib. 1. de pœnitēt. ca. 15.

Ex epistola Cornelij ad

Fabianū An

tiochenū epi

scopū, ostēditur quis qua

lisve fuerit

Nouatianus,

apud Euseb. lib. 6. ca. 23.

eccles. hist. facilis autē

error fuit,

vt pro No-

uatio po-

neretur No-

uati nomen.

Epist. Dio-

nyij ad No-

uatiā, cō-

tinet Euse-

bij hist. lib. 6. cap. 35.

DE VARIIS PIORVM

egeris officio, quàm peccâris errato. sic ille ad Nouatianum. Cum autem esset hic suæ partis studiosissimus, non prius quemquam oblatus se sacrificij participem esse sinebat, imò verò ambabus manibus apprehensus non dimittebat prius, quàm iureiurando confirmasset, se neque deserturum eum, neque ad Cornelium rediturum esse. Porro Nouatiani schismatis author Nouatus, in Aphrica Cypriani presbyter fuit, is enim cum sua tempestate Romam nauigans, maiora illic et grauiora commisit. Nam qui in Aphrica aduersus ecclesiam diaconum sua factione & ambitione constituerat, Romæ episcopum fecit, nec dubitauit in ipso orbis capite, hoc est, in omnium oculis, altare contra altare erigere: sic videlicet Carthaginem Roma, pro sui magnitudine præcedere debuerat. Et hunc quidem Nouatum quis aut nosse plenius, aut aptius veriusque depingere queat, quàm D. Cyprianus? Nouatus, inquit, rerum nouarum cupidus, auaritia inexplebilis, rapacitate furibundus, arrogantia & stupore superbi tumoris inflatus, semper istic episcopis malè cognitus, quasi hæreticus semper & perfidus, omnium sacerdotum voce damnatus, curiosus semper vt prodat, ad hoc adulatur vt fallat, nunquam fidelis vt diligat; sax & ignis ad conflanda seditionis incendia, turbo & tempestatas ad fidei faciendâ naufragia, tranquillitatis aduersarius, pacis inimicus, pater eius in vico fame mortuus, & ab eo in morte postmodum nec sepultus, vterus vxoris calce percussus, & portione properante, in parricidium partus expressus. Istiusmodi moribus igitur cum essent Nouatus & Nouatianus, haud mirum si nouas ac perniciosas ad impugnandam Christi Ecclesiam machinas instruxerint. Paulum Samosatenum, Antiocheni concilij patres, dum ad Dionysium Papam scribunt, suis ita coloribus depinxerunt, vt nihil appareat illo homine fuisse superbius. Magis enim se ducenarium, quàm episcopum videri volebat, incedensque plateam tam intolerabili fastu utebatur, vt epistolas publicè relegeret, atque in auditu omnium & oculis dictitaret assistentibus sibi in platea notarijs: directio quoque præuentium insequentiumque; quam plurima, vsque adeo grauis erat, vt omnes qui videbant, horrescerent, & detestarentur per illius arrogantiam religionem diuinam. Hæc in publico. Intra ecclesiâ verò tribunal sibi multò altius quàm fuerat extrui, & thro-

Lib. 2. epistolârũ, epistola 8.

Concil. tomo 1. apud Eusebiũ eccl. hist. lib. 7. ca. 26.

num

num in excelsioribus collocari iusserat. Secretarium quoque sterni & parari, sicut iudicibus seculi solet. Verbum verò faciens ad plebem, iactare supra modum dexteram, ac palmam foemori illidere, pede quoque subsultare, ac scabellum ferire cum fonitu: Ab auditoribus verò, non fauorem, non plausum sperare solum, sed theatri more, oraria moueri sibi expetebat, & vocem tanquã de caueis dari. Hæc non solum à viris, sed etiam à mulieribus indecenter expetebantur. Si quis verò auditorum honestius & verecundius agens, à clamore nimio temperasset, velut iniuriam faciens patiebatur iniuriam. Sed & antiquis & defunctis iam tractatoribus insultabat, & illis derogans, suas laudes inuerecundè impudenterque iactabat. Rethorem se magis quàm Ecclesiæ doctore laudari cupiebat. Psalmos verò qui in dominum nostrum Iesum Christum dicebantur, cessare fecit, velut neotericos & nuper inuentos. In semetipsum verò compositos, diebus Paschæ in medio Ecclesiæ canere mulieres, maximè quas ipse prius ad canendum pro more instituerat, faciebat, ita vt horresceret si quis audiret. Nam cum ipse filium Dei negaret descendisse de cælo, sed à Maria cœpisse & initium habuisse de terra, psalmi qui in ipsum dicebantur, & quibus in populo laudabatur, angelum eum dicebant descendisse de cælis. Et hæc ipse assistens & audiens, non solum dici non prohibebat, sed elato supercilio delectabat audire. De mulieribus verò quæ cum ipso manebant, quid opus est dici? Ex quarum societate & contubernio, vt sibi nulla quæstio moueretur, etiam presbyteris & diaconis suis, his duntaxat qui ei morem gerebant, habendi mulieres secum similem licentiam dedit. Sed & congerendi diuitias tribuit facultatem, quo ipsi in similibus obnoxij, magistro nequaquam crimen impingerent. Sed hæc de Paulo Samosateno.

Praxæas, inquit Tertul. homo inquietus, & de martyrij *Lib. contra*
iactatione inflatus, nouum peruersitatis genus, de vnica in *Praxæam.*
diuinitate persona, ex Asia primus in Romanum transtulit
solum. Hermogenes (vt idem author est) natura hæreticus,
etiam turbulentus, qui loquacitatem facundiam existimet,
& impudentiam constantiam deputet: & maledicere
singulis, officium bonæ conscientiæ iudicet: Legem Dei in
libidinem defendit, bis falsarius, & cauterio, & stylo: totus
adulter & prædicationis & carnis. Marcion genere Pon-
ticus,

DE VARIIS PIORVM

*Tertul. in lib. de hæres. et Aug. quæ in lib. de hæresibus ad Quodvult-
decum.* ticus, episcopi filius, propter stuprum cuiusdam virginis, ab ecclesiæ communionem reiectus: ex occasione qua dictum est, Omnis arbor bona, bonos fructus facit, &c. Cerdonis hæresim de duobus dijs, altero bono, malo altero, approbare conatus est. Theodotus Bisantius, posteaquam Christum, pro eius nomine apprehensus, negavit, in Christum blasphemare non destitit. Hoc enim modo se casus sui deuitare posse putauit opprobrium, si non Deum negasse, sed hominem videretur. Quin & Tertullianus ipse (si D. Hieronymo credimus) cum ad mediam vsque ætatem presbyter ecclesiæ permansisset, inuidia postea, & contumelijs clericorum Romanæ ecclesiæ superatus, ad Montani dogma dilapsus est: odioque stimulatus aduersus ecclesiam, volumina de pudicitia, de persequutione, de ieiunijs, de monogamia, de ecclasi contextuit. De Photino vetus sententia est, quod multa continentia & ingenij bona, vno superbiæ malo perdidit.

In lib. de ecclesiasticis scriptoribus.

Aug. cap. 6. cõtra epistolam Fundamenti, & Eusebius lib. 7. eccles. hist. cap. 27.

Ruffinus li. 10. hist. eccles. cap. 25.

Manichæum impulit superbiæ spiritus, vt non missum se à paraceto vellet videri, sed ita susceptum, vt ipse paracetus diceretur. Quid autem Origenes? nempe hic (quem admodum id de eo scriptum reliquit Vincentius Lirinensis) dum gratia Dei insolentius abutitur; dum ingenio suo nimium indulget, sibi que satis credit, dum parumpendit antiquam Christi religionis simplicitatem; dum se plus cæteris sapere præsumit; dum ecclesiasticas traditiones, & veterum magisteria contemnens, quædam scripturarum capitula, nouo more interpretatur, factus ipse quoque est ecclesiæ magna tentatio. Eunomius vir corpore & anima leprosus, & interius, exteriusque morbo regio corruptus, quàm sibi de dialecticæ subtilitate blanditur, plusquam illam quam Dei verbum sequitur, disruptus ab Arrianis nouæ heresos partu scidit ecclesiam: scriptisque libris, & disputandi legibus institutis, fidem catholicam grauer est insectatus. Hoc igitur cum Macedonio religionis maiestatem ad nugas dialecticas reuocante, pestifera illa bestia, quæ per Arrium primo quasi de inferis extulerat caput, subito triformis apparuit.

Aerium D. August. referente, cum presbyter esset, doluisse ferunt, quòd episcopus non potuisset ordinari, ideoque in heresim Arrianorum lapsum, propria quoque dogmata addidisse nonnulla. Actius, vt & ipse viueret licentius, & alijs ad interitum, viam ampliorem & procliuiorem aperiret, docuit

docuit nihil cuiquam obesse quorumlibet perpetrationem, ac perseverantiam peccatorum, si huius quæ ab illo docebatur, fidei particeps esset. Donatistæ cum primum propter Cecilianum, contra suam voluntatem ordinatum ecclesiæ Chartaginensis episcopum schisma fecissent, & posteaquam ille absolutus esset (quippe cui grauius crimina obiecerat) pertinaci animositate dissentione firmata, in hæresim schisma verterunt, tanquam propter crimina Ceciliani de toto terrarum orbe, Christi ecclesia periisset, breuiterque Optatus Mileuitanus, secessionis illius ac persecutionis demonstras originem. Schisma, inquit, illo tempore cõfusus mulieris Lucillæ iracundia peperit, ambitus nutriuit, avaritia roborauit. Quid verò nonnullos mouerit, vt continentia meritum noua prædicatione deprimerent, nullamque abstinentia, nullam frugalitatis gratiam esse, parique omnes pretio aestimari docerent. D. Ambrosius expressit in ea epistola, quam ad Vercellensem scripsit ecclesiam: In ecclesia, inquit, positi primo ieiunabant, intra monasteria continebantur, nullus erat luxuriæ locus, interdicta ludibriosa disputationis licentia, hoc delicati non potuerunt ferre, abierunt, deinde volentes redire non sunt recepti: pleraque enim audieram quæ deberent cauere; monueram, nihil perfeceram. Efferuescentes itaque disseminare talia cœperunt quibus incentores essent omnium vitiorum. Miserabiles perdidit utique, quod ieiunauerunt: perdidit quod se aliquo continuerunt tempore. Nunc itaque diabolico studio inuidet aliorum operibus bonis, quorum ipsi fructu exciderunt. Neque verò fuit horum in pios persecutio mediocris: Quæ enim virgo audiat nullum præmium esse virginitatis, & nõ ingemiscat, aut certè studia non deponat, suæque mentis intentionem inflectat? Ac ne prætereamus mulieres, quas ad hæreses disseminandas, aut etiam parturiendas, se penumero fuisse constat adiutrices, Priscilla & Maximilla relictis vicis suis Montani dogma sequuntur, cum essent opulentæ & nobiles feminae, ac spiritum propheticum se habere mentirentur, multas ecclesias auro primum, deinde nephandis dogmatibus corruerunt: ipsæ nihilominus sub oblationum specie, turpiter avaritiæ & rapacitati seruientes. Quid verò Pelagium, vt aduersus gratiæ auxilium, disputationis arma caperet, nisi superbix spiritus incitauit? Vfus autem est cooperator

*Aug. in lib.
de hæresib.*

*Lib. contra
Parmenianum.*

*Hierony. in
epistola ad
Ctesiphonem.
Euseb. li. 15.
eccle. hist. ca.
16. & 18.*

DE VARIIS PIORVM

*Lib. 1. hist.
Anglorum,
cap. 10.*

*Lib. 12. Tri-
par. ca. 4. &
sequentibus.*

Epistola 13.

ratore Iuliano, inquit Venerabilis Beda, quē dudum amissi episcopatus intemperans cupido exagitauerat. Nec silendum nobis iam puto Nestorium, cuius asserit Vincētius Lirinensis, tam sceleratam fuisse præsumptionem, vt sacram scripturam se primum & solum intelligere, & omnes eos ignorasse iactaret, quicumq; ante se magisterij munere præditi, diuina eloquia tractauissent: atque adiungit plus semper in illo admirationis fuisse, quam vtilitatis: plus famæ, quam experientiæ, & opinione vulgi aliquandiu magis magnum factum humana quadam gratia, quam diuina. De hoc autem scriptum sic est in Cassiodori historia: Quibus moribus fuerit institutus, Sapientes, à primo eius sermone non latuit. Ordinatus enim decima die mensis Aprilis consulatu Fœlicis & Tauri, mox illam diuulgatâ coram omni populo protulit vocem, principem alloquens: Da mihi, ô Imperator, terram purgatam ab hæreticis, & ego cælum tribuo: debella mecum hæreticos, & ego debello Perfâs. Hæc cum dixisset, licet quidam odio haberent hæreticos, tamen lenitas sensus eius, & indignationis initium, & vanæ glorię tumor, eis valde displicuit: quia neque paruulum tempus sustinens, in eiusmodi verba prorupit: & iuxta prouerbum, vt sic dixerim, cum neque ciuitatis adhuc gustasset aquam, persecutor feruentissimus apparebat. Sed, sicut ait scriptura, vinum non deesse ebriosis, neq; contentioso lites, sic quoque Nestorio amanti persecutionis, euenit vt semper persequeretur ecclesiam Dei. Cum enim eius presbyter Anastasius, aliquando pro cõcione dixisset, Mariam Dei genitricem nullus appellet, Maria enim homo fuit, & Deum ab homine generari, nimis est impossibile: hoc non modo Nestorius non coarguit, verumetiam ipse publicis sermonibus confirmauit. Hinc igitur orta in ecclesia diuisio est, nec mediocrem concussionem orbi terrarum, tepidissima illa Nestorij ratiocinatio concitauit. Eutichetis sanè monachi errorem magis ex imperitia, quam versutia natum, Leo Pontifex, dum ad Pulcheriam Augustam scribit, arbitratur. Sed errorem de proprio sensu natum superba obstinatio confirmauit. Quid autem iniquius, ait, quam impia sapere, & sapientibus, doctioribusque non credere? Sed in hanc insipientiam cadunt, qui cum ad cognoscendam veritatem, aliquo impediuntur obscuro; non ad propheticas voces, non
ad Apo.

ad Apostolicas literas, non ad euangelicas auctoritates, sed ad semetipfos recurrunt: & ideo erroris magistri existunt, qui veritatis discipuli non fuere. Sanè Eutichen accusat martyr Vigilus, quod petulantis animi supercilio, antiquitus traditas à patribus fidei regulas, pro viribus deiecerit, vt à se confictas in ecclesiam induceret. Visum est hoc loco & Berengariū adiungere, quoniam eius spiritum hodie multi, & aduersus ecclesiam, erecta iam olim signa sequuntur. De hoc igitur Guitmundus Archiepiscopus Auerfanus, sic scriptum reliquit. Cū iuueniles adhuc in scholis ageret annos (vt aiunt qui eum tunc nouerunt) elatus ingenij leuitate, ipsius magistri sensum non adeò curabat, condiscipulorum pro nihilo reputabat: libros insuper artium contemnebat. Sed cū per se attingere philosophiæ altioris secreta non posset, neque enim homo ita acutus erat: sed & tunc temporis, liberales artes intra Gallias penè obsoleuerant: nouis saltem verborum interpretationibus, quibus etiam nunc nimium gaudet, singularis scientiæ laudem sibi arrogare, & cuiusdam excellentiæ gloriam venari, qualitercunque poterat, affectabat. Factumque est vt pompatico incessu, sublimi præ cæteris suggestu, dignitatem magistri potius simulans, quam rebus ostendēs, profunda quoque inclusione intra cucullum, ac simulatione longæ meditationis, & vix tandem satis desideratæ diu vocis; lentissimo quodam quasi plangore, incautos decipiens, doctorem sese artium penè inscius profiteretur. Sed postquam à D. Lanfranco in dialectica, de re satis parua est confusus, cumq; per ipsum D. Lanfrancum, virum æquè doctissimum, liberales artes Deus recalescere, atque optimè reuiuiscere fecisset, desertum se iste à discipulis dolens, ad eruētanda impudenter diuinarū scripturarum sacramenta, vbi ille adhuc adolescens, & alijs eatenus detentus studijs, nondum adeò intenderat, sese conuertit. Sed & ibi inspiens, (quippe in maleuolam animam non introibit sapientia) & ea quorum nouitate, omnium corda permoueret, atq; ad se omnium traheret, studiosè perquirens: maluit esse sub aliqua admiratione hominum hæreticus, quam sub oculis Dei priuatè viuere catholicus. Tunc illa quibus mundanis hominibus, & (si inultè liceat) semper peccare cupientibus, placeret, aperuit: legitima videlicet coniugia, quantum in ipso erat destruens, & paruulorū baptisma euer-

*Lib. 1. cōtra
Eutich.*

Sapient. 1.

euer-

DE VARIIS PIORVM

euertens : ita vt in altero ; peffimis hominibus diabolus per os eius , licite omnibus foeminis abutendum esse : in altero castato baptisate, infantia in profundum omnium malorum, vtpote postmodum baptisandis, impunè ruerè suaderet. Haëtenus de Berengario : cuius in doctrina, si hoc nephandum est, quòd legitima connubia destruxerit, quid est quod hunc sequuti ducem, tam multi hodie blasphemiam alteram de tremendis eucharistia myste:ijs, amplectuntur: cum ex eodem vnus hominis arrogantis spiritu, vtcunq, constet esse profectum. Egit quosdam & caeca libido precipites, dum huic ita seruiunt, vt & doctrinam sacram parere illi cogant. Hinc & Nicolai Antiocheni secta, & Simonis Magi schola foedissima fuit : ille omnium immunditiarum repertor, choros duxit foemineos: hic haeresim condidit, Selenæ meretricis adiutus auxilio, quam Mineruam credi voluit, suamq, & illius imaginem, publica iussit autoritate adorari. Quid igitur mirū, si tam detestabile libidinis mancipium, foeminis indifferenter vti docueit? atque ab hoc vetus ille turpitudinis gurges, vsque in nouissimum Priscillianum, continua & occulta successione manauit.

*Hierony. ad Ctesiphontē.
Aug de heresibus. &
Euseb. lib. 2. eccle. hist. ca. 13. et 29.*

*Vincentius
Lirinensis.*

Marcus enim quidā de Basilidis Gnostici si:pe in Hispanias Galliasque veniens, eas partes, per quas Rhodanus & Garumna fluunt, sua doctrina maculauit, maximeque nobiles foeminas, quædam in occulto mysteria repromittens, hoc errore seduxit, magicis artibus, & secreta corporum voluptate amorem sui concilians. Huius ab auditoribus Agape non ignobili muliere, & rethore Helpidio Priscillianus est institutus, familia nobilis, potens opibus, acer ingenio, simulque facundus, & multa lectione eruditus; sed idem (Sulpitio teste) vanissimus, ac plus iusto inflatior prophanarum rerum scientia: quem etiam creditum est ab adolescentia, magicas artes coluisse. Turpibus verò amoribus sic deditus erat, vt eum iter agentem alienæ etiam foeminae comitarentur: in quibus erat Euchrocia, filiaque eius Procula, de qua fuit, in sermone hominū, Priscilliani stupro grauidam, partum sibi gramini abegisse: Per hunc igitur talem propagata est superstitio exitiabilis, arcanis, iisdemque obscenis occultata secretis, vsque ad eò vt etiam ad quosdam episcopos contagium perueniret. Mulieres verò rerum nouarum cupidæ, fluxa fide, & ad omnia curioso ingenio, cateruarim ad eum

ad eum confluebant: quippe humilitatis speciem, ore & habitu prætendens, honorem sui & reuerentiam cunctis iniecerat. Deniq; ait D. Irenæus, quidam carnis voluptatibus insatiabiliter inferuientes, carnalia carnalibus, spiritalia spiritalibus reddi affirmant: è quibus nonnulli clam eas mulieres, quæ discunt ab illis doctrinam hanc, corrumpunt. Alij verò & manifestè quascunq; adamauerunt mulieres, has à viris suis abstractas connubio sibi iungunt. Alij verò valdè modesti initio, quasi sororibus sese cohabitare fingentes, procedente tempore detecti sunt, grauida sorore à fratre facta. Et nos quidem, qui metu Dei his abstinemus, tãquam idiotas arguunt, se verò perfectos vocant. Quin & D. Hieronymi sententia est, Difficilè hæreticum inueniri, qui diligat castitatem. Ex quibus omnibus perspicitur impurum & superbum præcipuè spiritum, hæc nobis aduersus pietatem bella mouisse, taliumq; persecutionum idoneos fecisse ministros. Nam quid aliud ipsa quoque nomina loquuntur, quæ sibi variæ sectæ vsurparunt, cum Gnosticos & Apostolicos, cum spirituales, cum catharos, id est mundos, superbissimè semet appellarunt? Et quisnam hæreticorum, ait D. Hieron.) non in superbiam extollitur, ecclesiæ simplicitatem paruipendēs & fidem? Tument, ait Tertul. omnes, Et Aug. hunc superbicæ tumorem scribit esse omnium eorum, qui se à Christi vnitatem discindunt, vt soli sese esse Christianos iactent, damnantque cæteros. Quoniam autem, obsecro, alio spiritu nostri (ætatis scilicet huius ornamenta) sese euangelicorum, aut ecclesiæ reformatæ nomine venditant. Hinc profectò Lutherò & rabida illa fuit in catholicos maledictentia, & sacrilegus totius vetustatis contemptus, & intoleranda, de diuini spiritus afflatu iactatio; nimirum quo spiritu Donatus, Chartaginensis episcopus, schismaticus & hæreticus, ita cor extulit suum, nullum vt sibi hominem comparandum arbitraretur: vt suum per nomen tanquam Deus aliquis homines iurare pateretur: vt Imperatorē tunc Constantem arroganter contemneret, eiusque munera pro ecclesia & pauperibus subleuadis aspernaretur. Eodē isti prorsus spiritu pleni, iura omnia diuina, & humana conculcant, quorū & linguæ petulantia, & vitæ flagitia, & persecuendæ catholicæ religionis causas varias, quoniam hoc tēpore plures cōmonstrarunt, ea modo nos breuissimè perstringimus.

Lib. i. aduersus hæreses, cap. 10.

In Ozeam.

In ca. 1. Abdie.

Lib. 4. cōtra Cresconium, cap. 59.

Optatus Mileuitanus contra Praxenianum.

Sic & Priscillianistas per nomē suū

Priscilliani,

sed mortui,

iuuasse refert Sulpiti⁹

Seuerus lib. 2. sacre hist. in fine.

Cur